

A PESTRE SODORT FALU

IV.

»Maradjon paraszt az, aki szeret«

Irtta: Darvas József

A beretváltó legény, aki a menyasszonyához készül, arra a kérdésre, hogy mikor lesz az esküvő, csak a vállát vonogatta, a többiek közül pedig néhányan elkezdtek kuncogni.

— Addig még kicseréli néhányszor a menyasszonyt — mondta az egyik gúnyosan.

— Még nem tudják, hogy hová menjenek nászútra — toldotta meg a másik.

— Majd hazamennek Csánytelekre. Feri bácsi hazatolja őket talicskán...

— Csak ne csúfolódjatok! — ripakodott rájuk az öreg. — Az irigység beszél belőletek. Mert még ahhoz is ügyetlenek vagytok, hogy egy lány szóbaálljon veletek...

— Honnan tudja azt maga?

— Lehet nekünk hat is...

— Minden ujjunkra kettő...

Hogy lányokról esett szó, egyszerre kiestek az érdektelen hallgatásból izgatottak lettek, zavartan, panaszkodva nevetgéltek és egyre bizonygatták, hogy ők így meg úgy, — de éppen ebből lehetett gondolni, hogy bizonyára Ferenc bácsinak volt igaz, mikor így zárta le a vitát:

— Csak jár a szájatok. Nem vagytok tik olyan nagy hősök...

Sraácok, zsugaázzunk!

A szeneslegény felöltözött és elment, de helyette újjak jöttek: a többiek barátai. Ruházatra teljesen városiak voltak már mind, csak a beszédükön érzett a vidékies sz, ahogyan kimondták és megropogtatták még az aszfaltszavakat is.

— Sraácok! — mondta az egyikük. — Gyerünk zsugaázzni!...

Körülműlték az asztalt és ütötték a kártyát. Egyikük citerázott és ők énekeltek hozzá. Elmondták, hogy a legtöbb vasnapot így szokták eltölteni. Ha jó idő van, akkor kimennek a Ligetbe a lányokat ijesztgetni. Láncolni is szeretnének járni, de éppen ilyenkor, télen, amikor ennek lenne az ideje, nemigen van keresetük. Színházban még egyikük sem volt, moziba is ritkán jutnak el.

— Inkább csak akkor, ha a nő akar — mondja az egyik és jelentőségteljesen nevet.

Általában erre a témára sűrűn és szívesen visszatértek, még jelentétemben is. Akár az éhes emberek a különböző ételrendek tüzetes megvitatására...

„Legfejesebb”:
a kifutó

Foglalkozásra nézve találtam közöttük kőművesnapszámot, teherkocsist, kifutót, ócskavastelepi munkást, alkalmi munkást. Jelenleg hár-

man voltak közöttük munka nélkül. Lakbért már hetek óta nem fizettek és a népkonyhára járnak ebédelni, mint mondták. »Legfejesebbnek« a kifutót tartották maguk közül, mert annak állandóan megvan a heti 15 pengője.

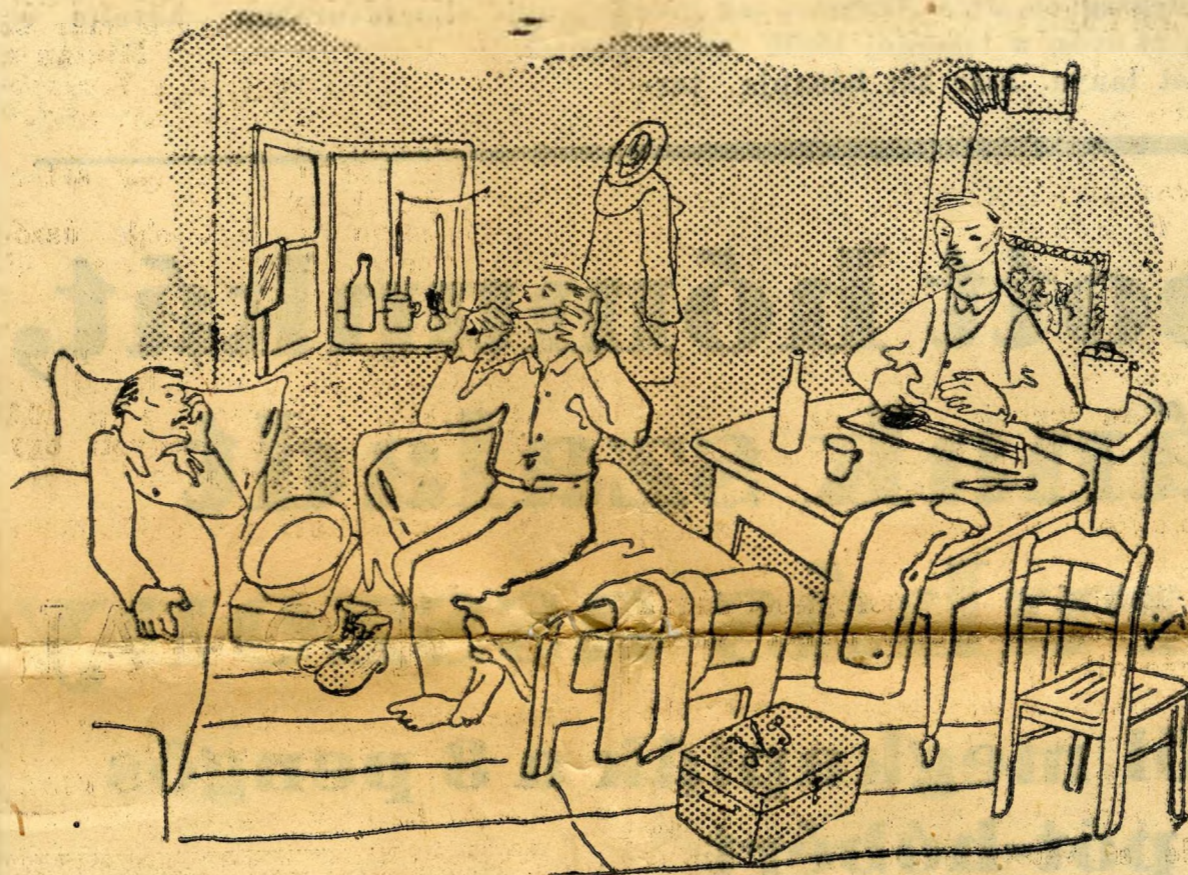
— Miért jöttek föl Pestre? — tettem föl nekik is a kérdést.

partszakadás veszélye, mint itt, az idegen forgatagban.

Jancsi ingyen jár haza

— Jancsit megint hazatoloncolták — mondta az egyik a többieknek.

Elmesélték, hogy ez a Jancsi is földijük volt, évekel ezelőtt rossz tár-

Szabatos, komoly választ egy se tudott rá adni. Az egyik, a teherkocsis, béres volt az uraságnál és összepofokodott az ispánnal, — ezért. Ezt úgy mondta el, mint élete legnagyobb hőstettét és még a pofonok útját is mutatta, ahogyan »behúzott a pasasnak«. A másik egy mondatban foglalta össze az okot:

— Maradjon paraszt az, aki szeret...

Elmúlt életükről általában úgy beszéltek, mint amitől szerencsésen megszabadultak és zokszót alig ejtettek mostani sorsuk ellen. Ugyan milyen lehetett az ottani életük, ha ez: a nyolcadgyas tömeglakás, a sűrű munkanélküliség, az inségebéd is szabadulást jelentett számukra? Önkéntelenül is arra gondoltam, hogy azoknak, akik a falu sorsáról akarnak írni, először ezeket a helyeket és embereket kellene megnézni...

Egyikük egy ócska tangót próbált előkapirgálni a lúdtollal a citerából. A primitív hangszer azonban, a félhangok hiányában, csak valami egészen fals egyveleget nyögdécselt elő. S ez: a hamisan hangzó aszfaltnóta a kemény hangokra szerelt hangszereken, ez valahogy őket szimbolizálta...

Ahogy itt ült közöttük az ember, az első pillanatra azt hihette volna, hogy hiszen tulajdonképpen semmi különbség nincs az otthoni és az itteni életük között: nehéz munka vagy munkátlan-ság, örökös szűkösség, apró szórakozásokkal eltöltött szabadnapok szoros partjai között folydogál mind a kettő. És mégis: otthon, a falusi élet rendjébe ágyazva kevésbé fenyegette őket a

saságba keveredett, kitiltották és kitoloncolták Pestről, de mindig visszajött.

— Egy hét múlva megint itt lesz — mondták. — Legalább ingyen hazament az ünnepekre.

Ahogy így a legnagyobb elfogulatlansággal beszélgettek a toloncról, a különböző rendőri intézkedésekről, egyik vasuti élményem jutott eszembe, egy ilyen hazatoloncolt parasztyerekről. Fiatal, ijedtarcú suhanc volt az illető s ugyanabba a kocsiába kísérté be a rendőr, ahol én ültem. Kabátja nem volt, ing helyett is csak rongyos atlétatrikó lomposkodott felsőtestén, valamelyik sportegyesület monogramjának a maradványával. A rendőr engedelmével szóba ereskedtem vele.

— Mi volt a balhé? — kérdeztem tőle.

— Megbugáztam két lópokrócot, — mondta, de olyan ijedten pillogott rám, mint egy marokba szorított mardárka.

Elmondta, hogy apja napszámos, ő béres volt. Két éve, nyáron leesett a kocsiról és megrepedt a lábszárcsontja.

A „fatter” falun

Nem bírta tovább a béreskedést. Apjával összeveszett, hogy haszontalanul fogyasztja a kenyereket. Ott hagyta a családot és beállt egy cirkuszhoz lóapolónak. Télire a cirkusz is széjjelszéledt. Gyalog feljött Pestre, lakása nem volt, bevitték csavargásért. Akkor nem toloncolták ki, de

most hazaviszik. A fatter biztosan elkergeti. Így mondta: a fatter. Mehet csavargani újra. Az a baj, hogy a lába még mindig fáj. A régi seb időnkint kiújul. Most is...

Főlhúzta a rojtos nadrágzárát és lefejtette a piszkos kötést. Seb vörösött a bőrön. Hogy megnéztem, újra becsavargatta. Egykedvűen, mintha ez lett volna a legtermészetesebb dolog. A sorsát se panaszképpen tergette elém, csak mert kérdeztem. Még utóljára is ezt mondta:

— Csak toloncom ne lenne...

Erre gondoltam most, meg a Gázsira, akinek az anyjánál albérlő voltam egyszer. Ők is vidékről, a Nyírségből kerültek föl Pestre és Gazsi elég sűrűn hazalátogatott falujába a tolonc útján. Es most ez a Jancsi... Azt mondják, a pesti vagányok többsége a vidékiek közül kerül ki.

Milyenek azok a beidegzések, remények, célok és szándékok, amelyekkel a falu egyszerű fia megérkezik a városba és amelyeknek a rideg valósággal történő szembekerüléséből kialakul emberünk további életútja? Az út: amely a Teleki térre, a tömeglakások mélyére vagy a toloncházba vezet...

Legyen erre felelet az a néhány »interjú«, amelyet dolgozni Pestre érkező falusiakkal csináltam a keleti pályaudvar érkezési oldalán. (Semmiképpen sem állítom, persze, hogy minden falusi vonaton érkezik Pestre: én, aki láttam az országutak életét, tudom, hogy a saját láb manapság igen kedvelt közlekedési eszköz; csak éppen az országutaknak nincs menetrendjük s így igen hálátlan feladat lenne mondjuk Kispest alatt lesni a nép egyszerű gyermekeit...)

(Folytatjuk)

RENDKÍVÜLI
SZÍNHÁZI
KEDVEZMÉNY

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink KÜLÖNBÖZŐ RANGÚ JEGYET RENDKÍVÜL LESZÁLLÍTOTT ÁRON válthatnak Az Est kiadóhivatalában VII. ker. Erzsébet körút 18-20. sz. (Telefon: 1-438-55). Reggel 9 óráig délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9-2 óráig.

A kedvezményes árú előadások műsora: PÉNTEKEN, JANUÁR 29-ÉN

MAGYAR: A szűz és a gödölye (8). BELVÁROSI: Egymillió pengő (8). MŰVÉSZ: Egy pohár víz (8). ROYAL: 3:1 a szerelem javára (8). ANDRÁSSY UTI: Jöjjen elcsélni (8). TERÉZKÖRÜTI: Vén szamár (9). KAMARA: Urilány szobát keres (8). KOMEDIA: Az ember nincsen fából (8½).

SZOMBATON, JANUÁR 30-ÁN

VIG: Budai Nagy Antal (8). MŰVÉSZ: Egy pohár víz (8). ROYAL: 3:1 a szerelem javára (8). VÁROSI: Hulló falevél (8). KAMARA: Urilány szobát keres (8).

VASÁRNAP, JANUÁR 31-ÉN

VIG: Nem adok hozományt (3½ d. u.). MAGYAR: Az Ur katonái (3½ d. u.). BELVÁROSI: Megvédiem egy asszonyt (4 d. u.). Egymillió pengő (8). MŰVÉSZ: Az ürdög cimborája (4 d. u.). Egy pohár víz (8 este). ROYAL: 3:1 a szerelem javára (3½ d. u. és 8 este). VÁROSI: Hulló falevél (4 d. u. és 8 este). ANDRÁSSY UTI: Jöjjen elcsélni (8). KAMARA: Urilány szobát keres (4 d. u. és 8 este). KOMEDIA: A szűz és a vén kecske (8½).

Legizgalmasabb Kémdráma

Árulóok
Capitol Corv'n